

הַמֶּאֱמֵר הַשָּׁבוּעִי

בצלו חנודתי
עבודת הלוי

שבוע חג הסוכות

בע"ה

מועדים לשמחה!

סוכות שמח לכל היהודים המתוקים!

השבוע לכבוד החג נלמד מאמר של ר' אהרן מסטראשלע על הסוכה.

ר' אהרן היה תלמיד חשוב של אדמו"ר הזקן. עד כדי כך שהוא כתב במקביל לספר התניא. כנגד ליקוטי אמרים הוא כתב - 'שערי העבודה' וכנגד שער היחוד והאמונה הוא כתב 'שערי היחוד והאמונה'.

בנוסף הוא כתב מאמרים על הפרשיות (בדומה לליקוטי תורה) שנקראים - 'עבודת הלוי'. מתוך הספר הזה אנחנו נלמד מאמר על הסוכה.

המאמר בנוי על הפסוקים בשיר השירים - "בצילו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחיכי, הביאני אל בית היין ודיגלו עלי אהבה".

במאמר ר' אהרן מסביר באריכות את השם הקדוש - שם הוי"ה ואת הביטוי שלו בסוכה. אנחנו מקבלים הצצה לצורה בה ה' מהווה אותנו כל רגע מחדש ומבינים איך הישיבה בסוכה היא חיבוק של ה'.

מאמר יפה שממחיש לנו מהי ישיבה ב'צילא דמהימנותא'

קחו את המאמר כנסו לסוכה ותוך כדי מצוות ישיבה בסוכה עם איזה רוגעלך תלמדו בנחת

חג מאיר ושמח!

בצלו חמדתי

רבי אהרן מסטראשלע – עבודת הלוי

מבואר

פתיחה

"בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי". פירוש 'בצלו חמדתי' זה קאי על כנסת ישראל נתחמדתי בצלו כביכול. ואיתא במדרש "בצלו' זה צל סוכה, 'ופריו מתוק לחכי' זה אתרוג". ולהבין זה, הנה כתיב "ה' שומרך ה' צילך".

כנסת ישראל אומרת על ה' יתברך ה'אהוב' שלה - "כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים, בצילו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחיכי". כנסת ישראל ממשילה את ה' לעץ תפוחים ואומרת: ישבתי בצילו והיה לי נחמד וטוב והפרי שלו היה מתוק וטעים.

המדרש דורש את הפסוק על סוכה וארבעת המינים: "בצלו' - זה צל סוכה, 'ופריו מתוק לחכי' - זה אתרוג".

מהו הצל של הסוכה? במה הוא מקיף אותנו?

כתוב בפסוק - "ה' שומרך, הוי"ה צילך" - שם הוי"ה הוא הצל שלנו והוא זה שמקיף אותנו בסוכה.

טוב, מה זה אומר שכשאנחנו יושבים בסוכה אנחנו חוסים תחת שם הוי"ה? למה הוא נקרא 'צל'?

שם הוי"ה - כמו ששמוליק הוא פשוט שמוליק

נתבונן בשם הוי"ה:

וצריך להבין מתחילה שכל השמות והכינויים הם נקראים על שם הפעולה, ושם הוי"ה הוא שם העצם, ולכאורה אינו מובן איך

שייך לומר שם העצם אחר שבאמת לית לרשמא ליה בשום אות
ונקודה כלל.

השמות של ה' יתברך באים לתאר פעולות שהוא פועל ועושה כאן במציאות
שנפרדת ממנו וכביכול אינה חלק ממנו. לעומת זאת שם הוי"ה נקרא 'שם העצם'
כלומר - השם של ה' בעצמו ולא איזו שהוא משהו שהוא עושה כלפי חוץ.
איך יכול להיות כזה דבר - שם לה' בעצמו? הרי כמו שהזוהר מאריך לבאר,
כל השמות מתארים פעולות והתייחסויות של ה' כלפי הנבראים. ה' בעצמו נעלה
מהכל ואי אפשר לתת לו שום שם והגדרה!

ולהבין הענין, הוא על דרך משל מבשר ודם, כשקורין אותו חכם
או חסדן או גבור או עשיר, הוא על שם התפשטותו וגילוי
הפעולות שנגלו ממנו לזולתו, ואין זה עדיין שם לעצם מהותו, כי
לעצם מהותו יש לו שם בפני עצמו כמו 'אברהם' שבשם זה יפנה
כל מהותו להקורא אותו.

בשביל שנבין איך זה יכול להיות ר' אהרן מביא משל:

נגיד יש מישהו שקוראים לו אברהם. אם אני קורא לו בתואר כלשהו -
'חכם' \ 'תותח' וכו', אני מדבר על משהו מסויים באישיות שלו שמתגלה כלפי
חוץ לעולם - החכמה או התותחות.

לעומת זאת אם אני קורא לו 'אברהם' אני מדבר על האישיות שלו בעצמו
בלי קשר למה שאני רואה כלפי חוץ.

לכן, אם אני יקרא לו - 'חכם', הוא יפנה אלי בתור החכם שמבין וישמח
לעזור לי להבין דברים. אבל אם אני פשוט יקרא לו 'אברהם' אז הוא יסתובב ויגיד
- "אני פה, מה צריך?".

כמו כן כביכול למעלה, ששם העצם שלו כביכול הוא איך שהוא
יתברך מופשט מכל התוארים בתכלית הפשיטות ואינו בגדר וערך
המשכה כלל, כי למי יומשך מאחר שאין עוד מלבדו ואפס זולתו
באמת

בדומה לכך, שם הוי"ה הוא השם של ה' כשלעצמו. הוא לא בא לתאר איזו
שהיא התייחסות של ה' למה שמחוץ לו.

בשונה מהמשל, כשאנחנו מדברים על ה' בעצמו לא רק שזה לא פנייה של
ה' החוצה אלא גם אין משהו שהוא מחוץ לו. באמת באמת - אין עוד מלבדו ושם
הוי"ה שייך לאמת הזאת.

והוא שם הוי"ה המורה על העשר ספירות, יו"ד – חכמה, ה"א – בינה, וא"ו – שש קצוות, ה"א תתאה – מלכות, ואף על פי כן 'אני הוי"ה לא שנית', שאין שום שינוי כלל. אבל משם הוי"ה כמו שהוא בעצמו לא יהיה מזה עדיין שום גילוי, מאחר שאין שום שינוי כנזכר לעיל, וכמבואר במקום אחר

כמו שמבואר בקבלה, שם הוי"ה הוא כנגד עשר הספירות. " – ספירת החכמה, ה' – ספירת הבינה, ו' – ששת המידות – חסד גבורה תפארת נצח והוד ו – ה' התחתונה-האחרונה – ספירת המלכות.

למרות זאת, שם הוי"ה לא בא לתאר את הגילוי של הכוחות של ה' בבריאה – את החכמה של ה' שמתגלית לנו או את החסד של ה' שמתגלה אלינו. שם הוי"ה "מתאר" את ה"כוחות" האינסופיים של ה' לכשעצמם בצורה ה'אובייקטיבית' והבלתי משתנית שלהם.

שם הוי"ה – עושה את המהפך בינינו לה'

ובאמת עלה ברצונו יתברך לגלות שלימותו ופעולתו, לכן כל השמות והכינויים הם מורים על שם גילוי הפעולות, כמו 'אהיה' אנא זמין לאתגלאה, שדיי שאמר לעולמו די, 'אדני' על שם אדנותו וממשלתו כביכול, וכן כל השמות, אבל שם הוי"ה ברוך הוא מורה על עצמותו יתברך כביכול איך שהוא אין עוד וכולם בטלים אליו על ידי אמצעות שם הוי"ה, כי הוי"ה מורה על שם הויותיו, שהוא מהווה מאין ואפס המוחלט, וממילא מובן איך שאין עוד מלבדו כביכול.

ה' יתברך לא רצה להשאיר את המצב כך – שאין מציאות חיצונית נפרדת וממילא אין לו שום גילוי וביטוי החוצה. ה' רצה לברוא את העולם שלנו ולגלות בו את הכוחות שלו. לחדד את השלימות שלו לעומת העולם המוגבל והחלקי שלנו.

השמות של ה' מתארים סגנונות ושלבים שונים בהתגלות של ה' אלינו.

דוגמאות:

שם 'אהי"ה' מופיע כשה' שולח את משה לגאול אותנו ממצרים. הזוהר הקדוש מסביר לנו את המשמעות הפשוטה של השם – 'אהי"ה' – אני יהיה. כלומר אני עומד להתגלות. זהו השלב בו ה' כביכול "מתכוונן" ו"מכין את עצמו" להתגלות.

חז"ל מפרשים את השם 'שד"י' - "שאמר לעולמו די". הגמרא מתארת שהעולם גדל וגדל עד שה' הגביל אותו ואמר לו - די! כלומר זה כח ההגבלה של ה' שיצר את העולם המוגבל שלנו.

שם 'אדנ"י' - מלשון אדנות. ה' הוא אדון הכל ומנהיג את כל המציאות. לעומת זאת המשמעות של שם הוי"ה היא שה' מהווה ומקיים את כל המציאות בכל רגע מאין ליש. כלומר שאין למציאות קיום נפרד מה' אלא ה' הוא זה שמחייה אותה בכל רגע. ממילא שם הוי"ה מדבר על 'שלב' בו אין משהו חוץ מה' - מדבר על ה' בעצמו.

ואיך הוא השם הזה, הוא רק בדרך צל, דרך משל מצל גשמי מאדם או משארי דברים, שכל תנועה ותנועה שיש בהעצם כן נראה בהצל, כמו כן הוא כביכול הוי"ה צלך, כי כשיתגלה הבחינת אין עוד כמו שהוא בעצם אזי יתבטלו כל הנמצאים ממציאותם, לכן השם הוי"ה רק בדרך צל, וזהו שכתוב 'הוי"ה צלך'

כמו שראינו בהתחלה, שם הוי"ה נקרא צל - "הוי"ה צלך".

כשמסתכלים על צל של בן אדם, אפשר לראות את התזוזות שלו, אבל אי אפשר לראות אותו בעצמו. בדומה לכך שם הוי"ה מאיר לנו רק 'צל' מכך שה' הוא המציאות היחידה. אם היינו חשופים לכך לגמרי - לא היה לנו קיום עצמאי והיינו מתבטלים.

וכמו שכתוב (ישעיה דו) 'וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ולמחסה וכו' מזרם וממטר', כמו כן השם הוי"ה הוא רק בדרך צל, להסתיר שלא יתגלה איך שהוא בעצמותו יתברך כביכול

כמו שלמדנו בהתחלה, צל הסוכה מבטא את שם הוי"ה שנקרא צל. ישעיה מתנבא על הסוכה שה' יעשה לצדיקים לעתיד לבוא - "וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר". הסוכה תגן ותכסה עליהם מחום השמש ומגשמים.

בדומה לכך, שם הוי"ה מכסה את ה' יתברך ובכך מגן על הקיום העצמאי שלנו שלא נתבטל.

שם הוי"ה מהווה אותנו, כך שאיננו נפרדים באמת אלא כל הקיום שלנו בנוי על ההעלם של ה'.

ולמטה הוא גם כן בדרך צל להגין שלא ישלטו הקליפות, כמו שכתוב 'הוי"ה מגן בעדי', מאחר שכולם בטלים לגביה יתברך ממילא הוא מגן ומחסה מיניקת החיצונים.

בנוסף, כאן בעולם שלנו שם הוי"ה מגן עלינו מפני הקליפות - הרוע. ה' החליט לברוא אותנו ושנרגיש נפרדים ממנו. הרע לוקח את זה צעד קדימה ומתכחש לכך שה' הוא המקור שלנו. שם הוי"ה מגלה לנו שהקיום הנפרד שלנו הוא רק 'בכאילו' ואנחנו חיים את החיים שלנו רק כי ה' מתחבא. בכך, שם הוי"ה מגן עלינו מהרע שלוקח את הנפרדות עד הסוף ומנתק את עצמו מה' - "הוי"ה מגן בעדי".

והנה אין המשל דומה לנמשל אלא רק לשכך את האוזן, כי במשל הצל אינו נוגע לעצם כלל, אבל בו יתברך הצל הוא גם כן עצמותו יתברך כביכול כי אין זולתו

מקודם הובא משל בו ה' משול לבן אדם ושם הוי"ה משול לצל שלו. שם הוי"ה לא מראה לנו את ה' בעצמו אלא רק 'צל' ממנו. ר' אהרן מחדד לנו:

במשל - הצל אינו חלק מהבן אדם. לעומת זאת, בנמשל - שם הוי"ה הוא חלק מה' יתברך בעצמו, אין מציאות נפרדת מה'.

מי המציא את הרע?

אבל מכל מקום יש בהצל איזה חסרון, כידוע שהוי"ה הוא רק בחינת זעיר אנפין, שצמצם כביכול את עצמו להוות כל הנמצאים, ואת זה לעומת זה עשה אלקים, היינו כשצמצם את עצמו כביכול להוות הוא מהוה אפילו קליפות וסטרא אחרא, כי עיקר חיותן גם כן ממנו יתברך

עד כאן התחדד לנו ששם הוי"ה המהווה אותנו, רק מעלים על ה' ולא יוצר משהו נפרד באמת. עוד יותר פשוט לגבי עצמו שהוא חלק מה' יתברך. למרות זאת, בסופו של דבר שם הוי"ה מאפשר את הקיום של הרע המרגיש נפרד לגמרי ומתכחש לה'.

שם הוי"ה נקרא בקבלה גם 'זעיר אנפין' - פנים קטנות. כלומר לא ה'פנים' - ה'דמות' של ה' בעצמו אלא כפי שהוא מצמצם ומקטין את עצמו ונותן מקום לרע לחוש נפרד ומנותק. לעומת כל הטוב שה' מהווה יש גם את הרע - "את זה (רע) לעומת זה (טוב) עשה אלקים".

איך הרע יכול לקבל את הקיום שלו מה?

וזה מצד שאינם נחשבים, וכמאן דשדי בתר כתפוי, כי אפס ותוהו
נחשבים, וזהו 'כצל אשר איננו ירא מלפני אלקים'.

הרע יכול להתקיים רק בגלל חוסר הממשות והאמיתיות שלו. מתואר
בקבלה שה' נותן חיים לרע כמו אדם שנותן בזריקה אחורה בלי להסתכל -
כלומר אין לרע חשיבות והוא כביכול 'בדרך אגב'.

כמו שכתוב בקהלת - "ולא יאריך ימים (הרשע) כצל אשר איננו ירא מלפני
אלוקים". הרשע לא ירא את ה' - לא רגיש לכך שה' מהווה אותו. לכן הקיום שלו
זמני ולא אמיתי כמו צל שתוך שניות נעלם.

המהות של הרע היא ההרגשה שהוא חי לעצמו ואין לו מקור שמחייה אותו.
מכך ששם הוי"ה מהווה את הרע מובן שהוא לא באמת קיים.

ולא שבאמת יש איזה חסרון חס ושלום, אלא שיש לכולם חלק
בזה השם כי כולם חיים וקיימים ממנו, ויש בזה מכוון עמוק
מאוד, כמו שכתוב 'וגם רשע ליום רעה' [כמבואר בשערי היחוד
והאמונה].

שם הוי"ה מאפשר את הקיום של כל הבריאה כולל את הרע. לכאורה זה
נראה דבר גרוע וכביכול 'פקשוש', למה ה' נותן מקום לרע?

אבל ה' יתברך עושה את זה בכוונה. כתוב במשלי - "כל פֶּעַל ה' למענהו וגם
רשע ליום רעה". כל מה שה' עשה הוא בשביל לגלות את כבודו. גם הקיום של
הרשע הוא בשביל היום בו ה' יעניש אותו ויתחדד לנו שה' הוא האמת והטוב.

ובשם הוי"ה שהוא זעיר אנפין בעצמו שם "לא יגורך רע" חס
ושלום, אלא שישראל מקבלים היחוד ובטלים ומתכסים בזה
הצל, אבל העכו"ם מקבלים חיותם דרך פירוד לבד.

כל המציאות של הרע מתחילה רק בעולמות שלנו, אבל שם הוי"ה בעצמו
נקרא "הפנים הקטנות" של ה' ואין בו רע ונפרדות. על כך נאמר בפסוק "לא יגורך
רע" - לא יגור איתך ביחד רע.

ה' בורא אותנו - את עם ישראל ונותן לנו קיום עצמאי ונפרד. עדיין מקיף
אותנו איזה 'מקום' עמום שאומר - הנפרדות והקיום אינם אמיתיים והכל בנוי
על ההעלם שה' הוא המציאות היחידה. ה'מקום' הזה הוא הגילוי של שם הוי"ה
בו אנחנו חוסים.

לעומת זאת הגויים מקבלים רק את עצם הקיום הנפרד בלי הארה שבעצם
אנחנו חלק מה'.

המושג רֶשְׁבוּעִי –

בבואה ובבואה דבבואה

חז"ל הקדושים אומרים (יבמות קכב, א) על שדים ומזיקים כי "בבואה אית להו, בבואה דבבואה לית להו". בפשט, 'בבואה' היינו צל-השתקפות, ו'בבואה דבבואה' היא צל שני, חופף וכהה יותר (השתקפות של ההשתקפות). בהלכה יש כל מיני נפקא מינות לכך, אבל לא לשם כך התכנסנו אלא כדי ללמוד מה זה אומר בקבלה, תורת נפשו של היהודי: בבואה, צל, רומזת – כפשוט – לאורות ה'מקיף' של ה"צלם" השומר על האדם. "בבואה" היא מה שנקרא בחסידות "מקיף קרוב" – בחינת החיה שבנפש (ה"צל", "הוי' צלך", של הצלם), ולעומת זאת "בבואה דבבואה" היא המקיף הרחוק – יחידה שבנפש (האותם ה'הסתומה המשלימה את ה"צל" להפוך ל"צלם", "צלם אלקים"). לסטרא אחרא ימ"ש יש רק בבואה אחת (מקיף קרוב), אך אין לה בבואה דבבואה, היא לא הכי-פנימית לאדם, היא יכולה להיות רק אינסטינקט, לא מודע, אבל היא תת-מודע ולא על-מודע, אין לטומאה מקיף רחוק שהוא בעצם הכי פנימי לנשמה. ב'עבודה', מוסבר בחסידות ש'בבואה' היא כנגד עבודת "בכל לבבך", שבה יש עדיין עימות מול הקליפות והיצר; ולעומתה, 'בבואה דבבואה' היא עבודת "בכל מאדך", יחידה שבנפש – המתגלה במסירות נפש טבעית, בהשתפכות הנפש בתפלה או ב'התאהבות' ממבט ראשון ברבי שלך. במפגש עם היחידה, דווקא זו שאינה פנימית לו אלא מקיפה אותו מרחוק, האדם קולט כי הוא שורה מצד אחד ושורשו האמתי מצד שני הוא טהור לגמרי מכל 'מנגד' ומתוך חיבור – אפילו של פעם בחיים – למקום הזה, הוא יכול לשאוב כחות לחיים שלמים של התמודדות.

וזהו מאמר רבותינו זכרונם לברכה 'בבואה אית להו אבל בבואה דבבואה לית להו', מפני שיש להם רק צל אחד, וגם זה הוא רק כח מהוה, שהוא צל מכוחו השלם שביכלתו להוות נפרדים אבל לא באופן הביטול, אבל ישראל יש להם בבואה ובבואה דבבואה, כמו שכתוב שיפוח היום ונסו הצללים', משמע שני צללים, והצל השני הוא צלא דמהימנותא צל סוכה.

הגמרא ביבמות אומרת שלבן אדם יש גם צל חזק וממשי וגם צל דק וחלש יותר. לעומת זאת לשדים יש רק את הצל החזק והניכר יותר בלי הצל החלוש.

ההסבר הפנימי לגמרא נובע ממה שהבנו על שם הוי"ה הנקרא 'צל'.

עם ישראל נקרא אדם - "אתם קרואים אדם ואין הגויים קרואים אדם". יש לנו את הצל הממשי של שם הוי"ה - את ההסתרה על ה' יתברך שנותנת לנו קיום. בנוסף, יש לנו את הצל הדק שיותר קשה לראות - את הגילוי שבכך שה' מהווה אותנו טמון שבעצם אנחנו לא נפרדים.

לעומתנו, הגויים אינם באמת אדם אלא דומים לשדים - רק מתחזים ונראים כאדם. לגויים יש רק את הצל הממשי - את הנפרדות שנובעת מהכיסוי על ה' יתברך, בלי הצל החלש - הגילוי שהכל נובע מהכיסוי.

שני סוגי הצל הללו רמוזים בפסוק - "עד שיפוח היום ונסו הצללים". הזמן בו לא יהיו שום הסתרות בינינו לה' לא עצם ההסתרה ולא הצד הדק שזה רק הסתר ולא נפרדות אמיתית.

כפי שלמדנו בהתחלה, הצל הדק שמגלה את אחדות ה' מקיף אותנו בצל של הסוכה. לכן הסוכה נקראת - 'צילא דמהימנותא' - צל האמונה באחדות ה'.

אנחנו מזה' אבל אנחנו לא ה'

ולחבין זה דרך משל, כמו הנפש שמחיייה את הגוף דרך התלבשות, כמו בעין הוא גילוי פעולת הראיה, ובאוזן השמיעה, וכן בכל האברים נגלה הפעולה לפי מזיגת האבר ההוא, ובאמת המשכיל יבין שמהיכן נמצאו אלו הפעולות באברים הגשמיים כי הם אינם בני פעולה, ומוכרחים אנו לומר כי מה שנתגלה הפעולה בגוף הגשמי הוא מהנפש, אם כן מוכרחים אנו לומר שאלו הפעולות הנגלים הוא הנפש, וזה בודאי גם כן אי אפשר לומר, כי מי נתן שם פעולת הגשמיים אחר שהנפש הוא פשוט ומושלל מכל התוארים האלו, אלא רק על ידי התחברותן כמבואר במקום אחר באריכות.

הנפש שלנו נמצאת בתוך הגוף ופועלת דרכו. כשאנחנו רואים יד זזה, ברור לנו שהיד לבד לא יכולה לזוז ויכולת התנועה מגיעה מהנפש שנמצאת בתוך. מצד שני גם ברור לנו שהנפש לבד לא יכולה להיות תזוזה של יד, הנפש היא רוחנית ולא שייך בה תזוזה פיזית.

בקיצור - התזוזה של היד היא לא נפש כי הנפש רוחנית אבל היא כן מגיעה מהנפש.

וכמו כן הוא כביכול למעלה, שכל הנמצאים שבכל העולמות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין וכל השנויים רבוא רבבות

מדריגות התחלקות עד אין קץ ועד אין שיעור כולם חיים וקיימים בכוחו הפשוט, הגם שנראים למהותיים נפרדים, מכל מקום אי אפשר לומר שהם חיים וקיימים בלעדו יתברך חס ושלום, אלא נלקחים דוקא מעצם פשיטותו יתברך,

כמו שהתזוזה של היד מגיעה מהנפש, כך כל הכמויות העצומות של הנבראים שבכל העולמות מגיעים מה' יתברך. אך כמו שהנפש רוחנית ואחדותית ונעלית מהתזוזה של היד כך ה' פשוט ואחדותי ונעלה מכל החילוקים והמדרגות של הנבראים.

ואיך הוא זה, אין ביכולת שום נברא להשיג זה, אלא רק להאמין שהוא מקורא דכולא כביכול, אבל אי אפשר לומר שזה החיות המתפשט ממנו שזהו עצמותו, ומכל מקום נמצא דוקא מעצמותו יתברך, מפני שהוא יתברך שלימותא דכולא.

אנחנו לא יכולים להבין איך זה הגיוני, אבל אנחנו מאמינים שה' יתברך הוא המקור של הכל. ה' הוא שלם לגמרי וממילא הוא כולל את כל הגוונים והסוגים והמקור שלהם. יחד עם זאת הוא פשוט ואחדותי לגמרי.

מה הפאנצ' ואיך הוא מתממש בסוכות

טוב, הבנו שהכל מגיע מה' ובכל זאת זה לא ה', בסוף - מה הקטע?

וכל עיקר פרטי ההתחלקות כו' הוא בשביל ישראל, כמו שאמרו 'ישראל עלו במחשבה תחילה', 'ישראל עמו', 'יעקב חבל נחלתו', שנמשכים מעצמותו יתברך הפשוט, וירידתם למטה הוא בכדי לגלות למטה גם כן איך שהוא יתברך בעצמותו.

חז"ל אומרים: "ישראל עלו במחשבה תחילה". הדבר הראשון שה' חשב עליו והוא הניע את כל המהלך של הבריאה זה עם ישראל.

אנחנו העם של ה' - "ישראל עמו", והנחלה-המקום שלו כאן בעולם - "יעקב חבל נחלתו". אנחנו מגלים כאן בעולם הנפרד את מה שברור אצל ה' יתברך - אין עוד מלבדו!

לכן על ידי העלאת מיין נוקבין שלהם בראש השנה ויום כיפור, שהוא בחינת תשובה עילאה שהוא העליה היותר גבוהה, שאז המלכות עולה לפנימיות הבינה בבחינת "ולבקר בהיכלו", כמו שהוא בעצמותו יתברך כביכול,

בראש השנה וים כיפור אנחנו שבים לה' יתברך. אנחנו עולים חזרה למקום בו ה' יתברך הוא המציאות היחידה ואין משהו נפרד מה'. בשפת הקבלה זה נקרא שספירת המלכות (כנסת ישראל) עולה לפנימיות ספירת הבינה. ספירת הבינה מתוארת כמרחב והיכל של ה' יתברך, ואנחנו נכנסים אליו - "ולבקר בהיכלו".

ולכן מעוררים בעצמותו יתברך כביכול שיומשך ויתגלה בכל הפרטים שאין זולתו ולבדו הוא, וזה אי אפשר להתגלות כי אם בבחינת צל, כי כאשר יתגלה כמו שהוא אזי יהיה ביטול במציאותו. וזהו "בצלו חמדתי", 'בצלו' דוקא כמו שהוא בעצמותו יתברך נתחמדתי, שהוא צלא דמהמנותא, מקיפין דאימא עילאה

ממילא אנחנו מעוררים את ה' יתברך להגיב ולהתגלות בחזרה כאן בכל הפרטים של העולם. הוא לא מתגלה לגמרי בצורה מלאה על מנת שהעולם לא יתבטל אלא רק בצורה של הארה עמומה ומקיפה - 'צל'.

הגילוי הזה מתרחש בסוכות דרך הצל של הסוכה. צל הסוכה נקרא "צילא דמהימנותא" צל האמונה, וכשאנחנו נמצאים תחתיו אנחנו מוקפים בה' יתברך שעוטף אותנו כמו אמא. כמו שלמדנו בהתחלה המדרש דורש זאת על הפסוק - "בצילו חמדתי" - טוב לנו בצל הסוכה.

כמו שכתוב 'וסוכה תהיה לצל יומם', היינו שיומשך ויתגלה הבחינת ימי החג הוא על ידי צל סוכה, כמו שכתוב 'יומם יצוה ה' חסדו', שהוא יום ראשון של חג, יומא דאזיל עם כולוהו יומין, ויומשך זה על ידי הצל.

מבואר בקבלה ששבעת ימי חג הסוכות מאירים לנו את שבעת הספירות התחתונות. ביום הראשון מאירה ספירת החסד, שהיא גם שייכת לכך שכל הספירות יאירו לנו בהמשך הימים. זאת מכיוון שעניין החסד הוא שה' משפיע עלינו שפע - את כל השפע של הספירות.

על כך נאמר הפסוק - "יומם יצוה ה' חסדו" - ה' משפיע את החסד שלו ביום המתאים לכך - יום ראשון של סוכות.

כל ההארה של הספירות מגיעה מתוך צל הסוכה, מתוך המרחב האלוקי שאנחנו נכנסים לתוכו, בו מורגש שהנפרדות אינה אמיתית.

זאת הכוונה בפסוק - "וסוכה תהיה לצל יומם":

הסוכה מכניסה אותנו תחת הצל של ה', הגילוי שאנחנו חלק ממנו, ובתוך המרחב הזה אנחנו מקבלים את הארת הספירות המקבילים לימים - 'יומם'.

גם סוכה הוא 'למסתור מזרם וממטר', שהוא בחינת קליפות, שלא יהיה להם שום אחיזה בישראל, כמו שאנו אומרים בחודש הזה 'כי יצפנני בסופה ביום רעה' כו', הוא למטה בשלש עולמות בריאה יצירה עשיה, ששם יש אחיזה לקליפות, 'יסתירני בסתר אהלו', כאימא המסככא על בנין

בנוסף לכך שצל הסוכה מאפשר את הארת הספירות של החג, הוא גם שומר עלינו מהקליפות.

אנחנו נמצאים כאן, בעולמות בריאה יצירה עשייה בהם התחושה הכללית היא שאנחנו נפרדים מה'. מכיוון שכך יש כאן מקום לקליפות - למחשבה והרגשה שאנחנו חיים לעצמנו ואין לקיום שלנו קשר לה'.

צל הסוכה מכניס אותנו לתוך מרחב בו ברור שה' הוא זה שמחייה אותנו ואין אפשרות להתנתק ממנו. ה' מחבק אותנו כמו אמא ולא נותן לנו להתבלבל שהגענו ממנו והוא ה"אמא" והמקור שלנו.

לכך מתכוון הפסוק אותו אנחנו אומרים בתקופה הזאת - "כי יצפנני בסופה ביום רעה יסתירני בסתר אהלו".

כמו שהיה במדבר בצאתם ממצרים, שאז היו ענני כבוד מסתירים ומכסים על ישראל שלא היו נראים בחוץ כלל, כמו שכתוב 'מי זאת עולה מן המדבר מקוטר מור ולבונה', שאומות העולם היו רק כמו קיטור העולה

אנחנו יושבים בסוכה זכר לענני הכבוד בהם היינו ביציאת מצרים. גם ענני הכבוד היו 'בועה' אלוקית מוגנת כאן בתוך העולם הזה. היינו בלועים בתוכם ואפילו לא היה אפשר לראות אותנו מבחוץ.

על המצב שלנו אז, נאמר - "מי זאת עולה מן המדבר ... מקוטר מור ולבונה". פשט הפסוק נסוב על עשן הקטורת שליווה אותנו והיה לו ריח טוב של בשמים.

לעניינו הפסוק נדרש כך: "מקוטר" - שכל המציאות החיצונית נחשבת כקיטור ועשן. כלומר היינו 'בעננים' מוקפים בחיבוק של ה' וכל האווירה הכללית של העולם - שאנחנו נפרדים ולא מרגישים את ה' וכו' לא שלטה עלינו.

כמו כן הוא שאחר יום כיפור שהוא העליה היותר גבוהה העלאת מיין נוקבין שלהם, ואחר כך חג הסוכות, כי בכל פעם שיצאו מן ההיפוך, צריך להיות אחר כך בחינת סוכה שהוא בצלו כביכול

חמדתי כו', שהוא כביכול בחינת מקיף, ומלולב עם הג' מינים
נעשה ונמשך בבחינת פנימיות כמו שנתבאר במקום אחר.

התהליך של חגי תשרי מקביל לתהליך של יציאת מצרים:

ביציאת מצרים:

בהתחלה היינו במצרים - מקום בו מתכחשים לה' יתברך.

שלב ראשון - ה' הוציא אותנו משם והשיב אותנו אליו, היה לנו ברור שהוא
בורא העולם.

שלב שני - ה' שם אותנו בתוך מרחב ומקום כזה בו אפשר לחיות חיים
מלאים תחת כנפיו של ה' - ענני הכבוד.

בחגי תשרי:

בהתחלה יש לנו חטאים ואנחנו מרגישים שאנחנו רחוקים ונפרדים מה'.

שלב ראשון - אנחנו שבים לה' בראש השנה ויום כיפור ונזכרים שה' בורא
אותנו בכל רגע.

שלב שני - אנחנו בונים מרחב ומקום כזה בו אפשר לחיות חיים מלאים
תחת כנפיו של ה' - הסוכה.

הסוכה מאירה עלינו את האור של ה' בצורה של מרחב ואווירה שמקיפים
אותנו. ארבעת המינים מכניסים את האור הזה לתוך הלב שלנו פנימה.

וזהו ופריו מתוק לחכי, אזי הוא הביאני אל בית היין, כי תחילה
הוא רק בדרך מקיף, אבל על ידי פרי הביאני אל בית היין,
שנעשה שמחה ביותר, כי שמחה הוא פנימיות בינה, וזהו 'זמן
שמחתנו'

כפי שלמדנו בהתחלה, המדרש מפרש את "ופריו מתוק לחיכי" על האתרוג.
המשך הפסוק הוא - "הביאני אל בית היין" - מקום השמחה.

כלומר:

ארבעת המינים פועלים אצלנו בנפש שההארה האלוקית של הסוכה לא
תשאר מבחוץ. בנטילת הלולב אנחנו מפנימים ומכניסים לתוכנו את האור
האלוקי שהקיף אותנו בסוכה.

התוצאה של ההפנמה היא שמחה. אנחנו שמחים שהתודעה של אחדות ה'
כבר נמצאת בתוכנו וחלק ממנו. [מבואר בחסידות שפנימיות ספירת הבינה היא
שמחה, מכיוון שהשמחה באה לאחר ההתבוננות כאשר דבר החכמה מתיישב
בתוכנו.]

לכן חג הסוכות הוא חג של שמחה - "זמן שמחתנו".

ואז מצד השמחה בגילוי יהיה ודגלו עלי אהבה, 'אל תקרי ודגלו
אלא ודלוגו עלי אהבה', בבחינת דילוג למעלה מטעם ודעת, ודי
למבין:

כאשר אנחנו שמחים בה' יתברך שהוא קרוב אלינו מתקיים המשך הפסוק
- "ודגלו עלי אהבה". חז"ל דורשים - "אל תקרי ודגלו אלא ודילוגו עלי אהבה".
ה' אוהב אותנו בצורה של דילוג - כלומר אהבה עצומה שאינה באה בהדרגה.

בצלו חמדותי

רבי אהרן מסטראשלע – עבודת הלווי

"בצלו חמדותי וישבתי ופריו מתוק לחכי". פירוש 'בצלו חמדותי' זה קאי על כנסת ישראל נתחמדותי בצלו כביכול. ואיתא במדרש "בצלו' זה צל סוכה, 'ופריו מתוק לחכי' זה אתרוג". ולהבין זה, הנה כתיב "ה' שומרך ה' צילך".

וצריך להבין מתחילה שכל השמות והכינויים הם נקראים על שם הפעולה, ושם הוי"ה הוא שם העצם, ולכאורה אינו מובן איך שייך לומר שם העצם אחר שבאמת לית לרשמא ליה בשום אות ונקודה כלל.

ולהבין הענין, הוא על דרך משל מבשר ודם, כשקורין אותו חכם או חסדן או גבור או עשיר, הוא על שם התפשטותו וגילוי הפעולות שנגלו ממנו לזולתו, ואין זה עדיין שם לעצם מהותו, כי לעצם מהותו יש לו שם בפני עצמו כמו 'אברהם' שבשם זה יפנה כל מהותו להקורא אותו.

כמו כן כביכול למעלה, ששם העצם שלו כביכול הוא איך שהוא יתברך מופשט מכל התוארים בתכלית הפשיטות ואינו בגדר וערך המשכה כלל, כי למי יומשך מאחר שאין עוד מלבדו ואפס זולתו באמת

והוא שם הוי"ה המורה על העשר ספירות, יו"ד – חכמה, ה"א – בינה, וא"ו – שש קצוות, ה"א תתאה – מלכות, ואף על פי כן 'אני הוי"ה לא שנית', שאין שום שינוי כלל. אבל משם הוי"ה כמו שהוא בעצמו לא יהיה מזה עדיין שום גילוי, מאחר שאין שום שינוי כנזכר לעיל, וכמבואר במקום אחר

ובאמת עלה ברצונו יתברך לגלות שלימותו ופעולתו, לכן כל השמות והכינויים הם מורים על שם גילוי הפעולות, כמו 'אהיה' אנא זמין לאתגלאה, שדיי שאמר לעולמו די, 'אדני' על שם אדנותו וממשלתו כביכול, וכן כל השמות, אבל שם הוי"ה ברוך הוא מורה על עצמותו יתברך כביכול איך שהוא אין עוד וכולם בטלים אליו על ידי אמצעות שם הוי"ה, כי הוי"ה מורה על שם הויותיו, שהוא מהווה מאין ואפס המוחלט, וממילא מובן איך שאין עוד מלבדו כביכול.

ואיך הוא השם הזה, הוא רק בדרך צל, דרך משל מצל גשמי מאדם או משארי דברים, שכל תנועה ותנועה שיש בהעצם כן נראה בהצל, כמו כן הוא כביכול הוי"ה צלך', כי כשיתגלה הבחינת אין עוד כמו שהוא בעצם אזי יתבטלו כל הנמצאים ממציאותם, לכן השם הוי"ה רק בדרך צל, וזהו שכתוב 'הוי"ה צלך'

וכמו שכתוב (ישעיה דו) 'וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ולמחסה וכו' מזרם וממטר', כמו כן השם הוי"ה הוא רק בדרך צל, להסתיר שלא יתגלה איך שהוא בעצמותו יתברך כביכול

ולמטה הוא גם כן בדרך צל להגין שלא ישלטו הקליפות, כמו שכתוב 'הוי"ה מגן בעדי', מאחר שכולם בטלים לגביה יתברך ממילא הוא מגן ומחסה מיניקת החיצונים.

והנה אין המשל דומה לנמשל אלא רק לשכך את האוון, כי במשל הצל אינו נוגע לעצם כלל, אבל בו יתברך הצל הוא גם כן עצמותו יתברך כביכול כי אין זולתו

אבל מכל מקום יש בהצל איזה חסרון, כידוע שהוי"ה הוא רק בחינת זעיר אנפין, שצמצם כביכול את עצמו להוות כל הנמצאים, ואת זה לעומת זה עשה אלקים, היינו שצמצם את עצמו כביכול להוות הוא מהוה אפילו קליפות וסטרא אחרא, כי עיקר חיותן גם כן ממנו יתברך

וזה מצד שאינם נחשבים, וכמאן דשדי בתר כתפוי, כי אפס ותוהו נחשבים, וזהו 'כצל אשר איננו ירא מלפני אלקים'.

ולא שבאמת יש איזה חסרון חס ושלום, אלא שיש לכולם חלק בזה השם כי כולם חיים וקיימים ממנו, ויש בזה מכוון עמוק מאוד, כמו שכתוב 'וגם רשע ליום רעה' [כמבואר בשערי היחוד והאמונה].

ובשם הוי"ה שהוא זעיר אנפין בעצמו שם "לא יגורך רע" חס ושלום, אלא שישאל מקבלים היחוד ובטלים ומתכסים בזה הצל, אבל העכו"ם מקבלים חיותם דרך פירוד לבד.

וזהו מאמר רבותינו זכרונם לברכה 'בבואה אית להו אבל בבואה דבבואה לית להו', מפני שיש להם רק צל אחד, וגם זה הוא רק כח מהוה, שהוא צל מכוון השלם שביכלתו להוות נפרדים אבל לא באופן הביטול, אבל

ישראל יש להם בבואה ובבואה דבבואה, כמו שכתוב 'עד שיפוח היום ונסו הצללים', משמע שני צללים, והצל השני הוא צלא דמהימנותא צל סוכה.

ולהבין זה דרך משל, כמו הנפש שמחייה את הגוף דרך התלבשות, כמו בעין הוא גילוי פעולת הראיה, ובאוזן השמיעה, וכן בכל האברים נגלה הפעולה לפי מזיגת האבר ההוא, ובאמת המשכיל יבין שמהיכן נמצאו אלו הפעולות באברים הגשמיים כי הם אינם בני פעולה, ומוכרחים אנו לומר כי מה שנתגלה הפעולה בגוף הגשמי הוא מהנפש, אם כן מוכרחים אנו לומר שאלו הפעולות הנגלים הוא הנפש, וזה בודאי גם כן אי אפשר לומר, כי מי נתן שם פעולת הגשמיים אחר שהנפש הוא פשוט ומושלל מכל התוארים האלו, אלא רק על ידי התחברותן כמבואר במקום אחר באריכות.

וכמו כן הוא כביכול למעלה, שכל הנמצאים שבכל העולמות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין וכל השנויים רבוא רבבות מדריגות התחלקות עד אין קץ ועד אין שיעור כולם חיים וקיימים בכוחו הפשוט, הגם שנראים למהותם נפרדים, מכל מקום אי אפשר לומר שהם חיים וקיימים בלעדו יתברך חס ושלוש, אלא נלקחים דוקא מעצם פשיטותו יתברך,

ואיך הוא זה, אין ביכולת שום נברא להשיג זה, אלא רק להאמין שהוא מקורא דכולא כביכול, אבל אי אפשר לומר שזה החיות המתפשט ממנו שזהו עצמותו, ומכל מקום נמצא דוקא מעצמותו יתברך, מפני שהוא יתברך שלימותא דכולא.

וכל עיקר פרטי ההתחלקות כו' הוא בשביל ישראל, כמו שאמרו 'ישראל עלו במחשבה תחילה', 'ישראל עמו', 'יעקב חבל נחלתו', שנמשכים מעצמותו יתברך הפשוט, וירידתם למטה הוא בכדי לגלות למטה גם כן איך שהוא יתברך בעצמותו.

לכן על ידי העלאת מיין נוקבין שלהם בראש השנה ויום כיפור, שהוא בחינת תשובה עילאה שהוא העליה היותר גבוה, שאז המלכות עולה לפנימיות הבינה בבחינת "ולבקר בהיכלו", כמו שהוא בעצמותו יתברך כביכול,

ולכן מעוררים בעצמותו יתברך כביכול שיומשך ויתגלה בכל הפרטים שאין זולתו ולבדו הוא, וזה אי אפשר להתגלות כי אם בבחינת צל, כי כאשר יתגלה כמו שהוא אזי יהיה ביטול במציאותו. וזהו "בצלו חמדתי", 'בצלו' דוקא כמו שהוא בעצמותו יתברך נתחמדתי, שהוא צל דמהמנותא, מקיפין דאימא עילאה

כמו שכתוב 'וסוכה תהיה לצל יומם', היינו שיומשך ויתגלה הבחינת ימי החג הוא על ידי צל סוכה, כמו שכתוב 'יומם יצוה ה' חסדו', שהוא יום ראשון של חג, יומא דאזיל עם כולהו יומין, ויומשך זה על ידי הצל.

גם סוכה הוא 'למסתור מזרם וממטר', שהוא בחינת קליפות, שלא יהיה להם שום אחיזה בישראל, כמו שאנו אומרים בחודש הזה 'כי יצפנני בסופה ביום רעה' כו', הוא למטה בשלש עולמות בריאה יצירה עשיה, ששם יש אחיזה לקליפות, 'יסתירני בסתר אהליו', כאימא המסככא על בנין

כמו כן הוא שאחר יום כיפור שהוא העליה היותר גבוה העלאת מיין נוקבין שלהם, ואחר כך חג הסוכות, כי בכל פעם שיצאו מן ההיפוך, צריך להיות אחר כך בחינת סוכה שהוא בצלו כביכול חמדתי כו', שהוא כביכול בחינת מקיף, ומלולב עם הג' מינים נעשה ונמשך בבחינת פנימיות כמו שנתבאר במקום אחר.

וזהו ופריו מתוק לחכי, אזי הוא הביאני אל בית היין, כי תחילה הוא רק בדרך מקיף, אבל על ידי פריו הביאני אל בית היין, שנעשה שמחה ביותר, כי שמחה הוא פנימיות בינה, וזהו 'זמן שמחתנו'

ואז מצד השמחה בגילוי יהיה ודגלו עלי אהבה, 'אל תקרי ודגלו אלא ודלוגו עלי אהבה', בבחינת דילוג למעלה מטעם ודעת, ודי למבין:

נקודה לאחשה

בחסידות אומרים לנו המון פעמים שלמרות שנראה לנו שאנחנו קיימים באמת - אין עוד מלבדו. באמת באמת ה' הוא המציאות היחידה וזה שיש אותנו זה בכאילו.

מה רוצים מהחיים שלנו? עם כל הכבוד לזה שאנחנו לומדים חסידות ומנסים להתבונן ולהעמיק בסוף החיים הפשוטים שלנו צועקים הפוך - אנחנו חיים נושמים ובוועטים!

ר' אהרן מלמד אותנו שבאמת הנפרדות שלנו מה' הרבה יותר ממשית וחזקה. למרות זאת, כיהודים, יש בתוכנו חוש שיכול לחוש (מה הסיכוי?) את האמת הנסתרת. אנחנו צריכים לפתח בתוכנו רגישות עדינה למה שנעלם מתחת לפני השטח.

אנחנו יכולים להרגיש שכל המציאות בנויה על איזשהו העלם. מה שאנחנו רואים זה לא הכל, יש כאן יותר מזה.

אנחנו לא יכולים לפגוש לגמרי את ה' יתברך בעצמו ולהרגיש שאין עוד מלבדו. אבל אנחנו כן יכולים להרגיש שהמציאות שלפנינו איך שהיא - מחולקת ומוגבלת, היא רק שכבה חיצונית שמסתירה משהו.